

บทที่ ๕

สรุปและวิเคราะห์

จากเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้อธิบายถึงการที่สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสปป.ลาว ในช่วงปีพ.ศ.๒๕๓๓ - ๒๕๔๕ พร้อมกันนี้จะเห็นได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยได้ทรงมีสายสัมพันธ์กับชาวลาวแต่มาครั้งโบราณกาลแล้ว ดังตัวอย่างในประวัติศาสตร์ เช่น การที่กษัตริย์ไทยแห่งกรุงศรีอยุธยาและกษัตริย์ลาวแห่งล้านช้างได้สู้ศึกกับพม่าร่วมกัน เมื่อคราวหงสาวดีได้ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา และได้สร้างอนุสรณ์สถานร่วมกันชื่อว่า พระธาตุศรีสองรัก ตั้งอยู่ที่จังหวัดเลยในปัจจุบัน นอกจากนี้กษัตริย์ไทย-ลาว สมัยกรุงศรีอยุธยา ก็ต่างเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากขุนบรม และมีการอภิเษกสมรสของเชื้อพระวงศ์ระหว่างกันด้วย

ในรัชสมัยของพระเจ้ากรุงธนบุรี ความสัมพันธ์ไทย-ลาวตกต่ำลง เมื่อไทยยกทัพไปตีลาวได้เวียงจันทน์ หลวงพระบาง และจำปาสักเป็นประเทศราช อย่างไรก็ตาม ครั้นล่วงมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ความสัมพันธ์ไทยและลาวกลับมาดีขึ้นด้วยพระมหากรุณาของพระบรมราชจักรีวงศ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงมีพระเมตตาต่อชาวลาว และพระราชทานพระบางกลับคืนลาว นอกจากนี้แม้ว่าลาวจะเป็นประเทศราชของไทย แต่ไทยก็ให้ลาวใช้โครงสร้างการปกครองเดิมแบบล้านช้าง ให้อิสระในการปกครองและเก็บภาษี ตลอดจนมีกฎหมายและระบบศักดินาของตนเอง รวมทั้งเจ้าประเทศราชของลาวจะได้รับเกียรติจากไทยอย่างสูง ขณะที่ชาวลาวในไทย ก็ได้รับการดูแลความเป็นอยู่ให้ไม่ขัดสน

ไทย-ลาวได้ช่วยเหลือกันหลายครั้ง เช่น ลาวเข้าร่วมกับไทยตีเมืองเชียงแสนกับหัวเมืองไทยใหญ่ และเป็นพลกล้าเคียงช่วยไทยตีเมืองเชียงตุง ส่วนไทยก็ยกกองทัพไปช่วยเหลือลาวปราบกบฏเมืองเชียงของ และปราบจีนฮ่อที่รุกรานบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขง ตลอดจนได้ช่วยไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทระหว่างเจ้าขุนมูลนายต่างๆ ในลาวที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง กรณีที่น่าสนใจ เช่น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแก้ปัญหาความขัดแย้งในนครจำปาสัก ด้วยวิธีการประชาธิปไตย โดยโปรดเกล้าฯ ให้มีหยั่งเสียงญาติพี่น้องของอดีตเจ้านครและขุนนางว่า ต้องการให้ผู้ใดเป็นเจ้านครคนต่อไป และทรงแต่งตั้งตามผลหยั่งเสียง

จนในที่สุด เมื่อลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ความสัมพันธ์ไทย-ลาวอย่างเป็นทางการจึงหยุดชะงักลงเป็นเวลานาน เหลือเพียงแต่การไปมาหาสู่กันระหว่างคนสองฝั่งโขง จนกระทั่งกองกำลังสังคมนิยมได้รับชัยชนะและก่อตั้งสปป.ลาวขึ้นในปีพ.ศ.๒๕๑๘ จึงได้มีการพยายามสถาปนาความสัมพันธ์ไทยกับสปป.ลาวขึ้น เมื่อนายพิชัย รัตกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เดินทางเยือนสปป.ลาวในปีพ.ศ.๒๕๑๘ จากนั้น พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีไทย กับนายไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีสปป.ลาว เดินทางแลกเปลี่ยนกันเมื่อพ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ความพยายามในช่วงนั้นก็ล้มเหลว

เมื่อเข้าสู่ทศวรรษที่ ๑๙๘๐ (๒๕๒๓ - ๒๕๓๓) ที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวตกต่ำลงที่สุด เพราะความขัดแย้งในเรื่องแนวพรมแดนหลายครั้ง กรณีรุนแรงที่สุด คือ ความเสียหายจากเหตุการณ์บ้านร่มเกล้า

จนต่อมา รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้หันมาแก้ไขปัญหากันอย่างจริงจัง ด้วยการสร้างกรอบการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม และร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ ตลอดจนรายละเอียดของเส้นเขตแดน รวมทั้งวางแผนสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง และไทยเริ่มให้ความช่วยเหลือสปป.ลาวในหลายๆ ด้าน

ความขัดแย้งไทย-ลาวได้รับการแก้ไขตามลำดับ จนในที่สุดได้พัฒนาเป็นความสัมพันธ์อันดีที่ประเทศเพื่อนบ้านควรจะมีต่อกัน เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินสปป.ลาว เมื่อพ.ศ.๒๕๓๓ เป็นการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวครั้งแรกของเชื้อพระวงศ์ชั้นสูง ต่อมา ทำให้กล่าวได้ว่าในรัชกาลปัจจุบันความสัมพันธ์ลาว-ไทยได้เจริญรุ่งเรืองอย่างที่ไม่มียุคสมัยใดเสมอเหมือน ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนแต่ละครั้ง พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยได้บำเพ็ญพระราชกรณียกิจในฐานะตัวแทนของชาติไทยในการเจริญสัมพันธไมตรีกับสปป.ลาว ทั้งในระดับผู้นำของรัฐ พร้อมกับได้สานสายสัมพันธ์กับภาคประชาชนของลาว ด้วยการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมรับฟังทุกข์สุข และพระราชทานความช่วยเหลือราษฎรลาวตามที่ต่างๆ ตลอดจนทรงเป็นสื่อกลางให้หน่วยงานภาครัฐของไทยและสปป.ลาว ได้มาพบปะร่วมมือกันด้วย โดยตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๓๓ - ๒๕๔๕ มีการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาวถึง ๑๓ ครั้ง ดังนี้

๑. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๓ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลสปป.ลาว พระองค์ได้ทรงเข้าพบ ฯพณฯ นายพุมิ วงวิจิต ผู้ว่าการแทนประธานประเทศ รวมทั้ง ทรงเยี่ยมวิทยาลัยสร้างครูคงโคกทอดพระเนตรเขื่อนน้ำงึม บำเพ็ญพระราชกุศล ณ พระธาตุหลวง ตลอดจนทรงเยี่ยมแขวงหลวงพระบาง และแขวงสะหวันนะเขต และหลังจากการเสด็จพระราชดำเนินเยือนครั้งแรกนี้ ถัดมาในปีพ.ศ.๒๕๓๔ รัฐบาลสปป.ลาวได้ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญคำเกียรตินิยมแห่งชาติแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่ทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับสปป.ลาว

๒. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๕ เพื่อทอดพระเนตรเมืองปากซอง และบำเพ็ญพระราชกุศลที่เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก

๓. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปเยือนสปป.ลาวอย่างเป็นทางการ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของ ฯพณฯ นายไกสอน พมวิหาน ประธานประเทศสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ โดยได้ทรงทอดพระเนตรบริเวณที่จะก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง เขื่อนน้ำงึม ถ้าผู้บัญชาการลาว หุ่นไหหิน ฯลฯ

๔. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว เป็นการส่วนพระองค์ ระหว่างวันที่ ๑๖ – ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ พระองค์ทรงเข้าพบ ฯพณฯ นายไกสอน พมวิหาน ประธานประเทศสปป.ลาว พระราชทานถังเก็บน้ำแก่โรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗ และทรงเยี่ยม แหวงหัวพันกับแขวงพงสาลี

๕. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๘ – ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของนายกรัฐมนตรีแห่งสปป.ลาว โดยได้ทรงเข้าพบ ฯพณฯ นายหนุฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศสปป.ลาว และทรงประกอบพิธีเปิด ระบบประปาของโรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗ ทอดพระเนตรกิจการของโรงพยาบาลโพนโฮง โรงไฟฟ้า ลำพาว ตลอดจนสถานที่ต่างๆ ในแขวงหลวงพระบางและบอลิคำไซ

๖. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๘ – ๙ เมษายน ๒๕๓๗ ในการนี้ ทรงประกอบพิธีเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และเสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงเปิดศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร หลัก ๒๒ พร้อมกับทอดพระเนตร โครงการส่งเสริม กิจกรรมโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้า หลัก ๖๗ และบำเพ็ญพระราชกุศล ณ พระธาตุหลวง เหตุการณ์นี้ถือเป็นจุดสูงสุดของความสัมพันธ์ไทย-ลาว

๗. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว อย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๘ ตุลาคม – ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ครั้งนี้ได้ทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมทั้ง ทรงเปิดอาคารนอนของโรงเรียนวัฒนธรรม หลัก ๖๗ บำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดเขาจอมมณีรัตน์ แขวงบ่อแก้ว ทอดพระเนตรสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น น้ำตกภูโฮงตาดเจ้า น้ำตกตาดน้ำเกิน และทรงเยี่ยมแขวงไชยะบุรี

๘. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว พร้อมด้วย พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ระหว่างวันที่ ๘ – ๑๑ เมษายน ๒๕๓๘ ทั้งสองพระองค์ได้ทอดพระเนตรมหาวิทยาลัยแห่งชาติดิงโดก ทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อ่างเก็บน้ำห้วยซอน พระราชทานสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย รวมทั้ง ทรงเยี่ยมโรงพยาบาลและโรงเรียนของแขวงอัตตะปือ แขวงเซกอง และแขวงจำปาสัก

๙. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๔ มกราคม ๒๕๔๐ เพื่อทอดพระเนตรน้ำตกตาดซอน ทรงเปิดโรงประกอบอาหารของโรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗ บำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดแขกคำ และวัดหลวงเชียงใจ ตลอดจน ทรงเยี่ยมแขวงอุดมไซ และแขวงหลวงน้ำทา

๑๐. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๑๕ – ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ โดยทรงเปิดอ่างเก็บน้ำห้วยซอน พร้อมทั้งระบบส่งน้ำ ในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๑ พร้อมทั้งบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดธาตุ ทรงเยี่ยมโรงพยาบาล และโรงเรียนชนเผ่าเมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์

๑๑. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว อย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๓ – ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เพื่อทอดพระเนตรสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว ตลอดจนทรงติดตามความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งสองโครงการ รวมทั้ง ทอดพระเนตรระบบทำน้ำประปาของแขวงพงสาตี โรงพยาบาลโพนโฮง และทรงเยี่ยมแขวงหลวงพระบาง

๑๒. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยือนสปป.ลาว อย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๓ – ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เพื่อทรงเยี่ยมวิทยาลัยสร้างครูบ้านเกิน และโรงเรียนเทคนิคแขวงเวียงจันทน์ สถานศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย รวมทั้งทรงเปิดอาคารนอนของโรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗ ตลอดจนทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์โกสอน พมวิหาน และทรงเยี่ยมแขวงเชียงขวาง

๑๓. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๒๕ – ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เพื่อทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถ้าผู้นำลาว พร้อมกับบำเพ็ญพระราชกุศล ณ วัดโพธิ์ไชยะยาราม และทรงเยี่ยมแขวงหัวพัน

นอกจากนี้ พระบรมวงศานุวงศ์ได้ทรงต้อนรับประธานประเทศสปป.ลาวที่เดินทางมาเยือนไทย ๒ ครั้ง ได้แก่

๑. ฯพณฯ นายโกสอน พมวิหาน และภริยา เดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะ ระหว่างวันที่ ๖ – ๑๑ มกราคม ๒๕๓๕ และได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งหลังจากนั้น ฯพณฯ นายโกสอน ได้มีสาส์นขอพระราชทานความช่วยเหลือในรูปของโครงการพัฒนาด้านการเกษตรมาด้วย

๒. ฯพณฯ นายหนูฮัก พูมสะหวัน และภริยา เดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะ ระหว่างวันที่ ๑๔ – ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ซึ่งได้เยี่ยมชมโครงการพัฒนาคอยดุง และศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จะเห็นได้ว่านับแต่อดีตถึงปัจจุบัน สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยทรงมีสายสัมพันธ์กับสปป.ลาว เป็นอันมาก ซึ่งด้วยฐานะที่พระองค์ทรงเป็นตัวแทนของคนไทยทั้งชาติแล้ว พระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญ

ไปย่อมช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองชาติแน่นแฟ้นขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับสปป.ลาวนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะไทยและสปป.ลาวมีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน

ในทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คำว่า ความสัมพันธ์พิเศษ (Special Relationship) เป็นคำที่ใช้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ที่มีนโยบายที่เป็นพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศตลอดมา และได้ร่วมมือกันทำสงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ ยับยั้งการขยายตัวของค่ายสังคมนิยม ทำสงครามอ่าวเปอร์เซีย และต่อต้านกลุ่มก่อการร้าย ทั้งนี้ มีการอธิบายว่า เป็นเพราะทั้งสองชาติมีความผูกผันกันหลายประการ คือ ชาวอาณานิคมผู้ตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมในสหรัฐฯ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อพยพจากสหราชอาณาจักร มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เศรษฐกิจ ทุนนิยม และระบบกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นต้น

ส่วนความสัมพันธ์พิเศษของไทยและสปป.ลาวมีลักษณะบางส่วนที่ต่างออกไป เพราะยึดถือระบอบการปกครองและระบบเศรษฐกิจตรงข้ามกัน แต่ในส่วนของประชาชน กลับสนิทสนมกันในเรื่องชาติพันธุ์ ไทยและลาวมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าสืบเชื้อสายมาชนชาติอ้ายลาว โดยต่อมาได้แตกออกไปเป็นอาณาจักรของลาว คือ ล้านนา และล้านช้าง ของไทย คือ กรุงศรีอยุธยา และสุโขทัย จะพบได้ว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือของไทยในปัจจุบันนี้ เคยเป็นส่วนที่ถูกเรียกว่า หัวเมืองลาวพวน และหัวเมืองลาวกาว มาก่อนที่จะถูกผนวกเข้ามาเป็นมณฑลหนึ่งของไทย ยิ่งกว่านั้นไทยและลาวทุกวันนี้ยังคงรักษาความสัมพันธ์ทางสายเลือดกันอยู่ได้ เพราะพรมแดนที่ติดกันเอื้อให้ประชาชนแต่งงานข้ามประเทศกันได้โดยง่ายขึ้น คนทั้งสองฝั่งจึงเป็นเครือญาติกัน และไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ แม้ความแตกต่างทางการเมืองก็ไม่อาจอยู่เหนือความใกล้ชิดทางสายเลือดนี้ได้

ในเรื่องของภาษา ทราบกันโดยทั่วกันว่าไทยและลาว เป็นเพียงไม่กี่ชนชาติในโลก ที่สามารถใช้ภาษาพูดของชาติตนพูดเข้าใจกันได้ทันที โดยเฉพาะภาษาลาวและภาษาล้านช้างของไทยนั้นคล้ายคลึง กันมาก ส่วนภาษาไทยกลางก็มีคำจำนวนมากไม่น้อยที่เป็นคำเดียวกัน ออกเสียงเหมือนและความหมายเดียวกันกับภาษาลาว

ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ต่างก็มีรากฐานมาจากพุทธศาสนานิกายเถรวาทเหมือนกัน ตัวอย่างที่ชัดเจนอย่างหนึ่ง คือ ประเพณีการทำบุญร่วมกันที่วัด ที่ไทยเรียกว่า ประเพณีสิบสองเดือน หรือในภาษาลาวว่า ฮีตสิบสอง เป็นแบบเดียวกันหลายประเพณี เช่น งานบุญวันมาฆบูชา-วิสาขบูชา การฟังเทศน์มหาชาติ วันสงกรานต์ บุญบั้งไฟ เข้าพรรษา ทอดกฐิน ออกพรรษา เป็นต้น ยิ่งกว่านั้น การก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ยังสนับสนุนให้การทอดกฐิน-ผ้าป่าข้ามชาติในวัดฝั่งลาว เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้วย

ความสัมพันธ์พิเศษของไทย-ลาวนี้เอง ที่ให้เกิดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดเฉพาะของสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยกับชาวลาวขึ้นหลายประการ เช่น ทรงสามารถสื่อสารกับราษฎรชาวลาวทุก

ระดับชั้นได้เข้าใจโดยไม่ต้องผ่านล่าม ทรงสามารถบำเพ็ญพระราชกุศล และเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ของลาว ได้เหมือนที่ทรงกระทำในไทย พร้อมกันนี้ยังมีปัจจัยเกี่ยวพันประการอื่นๆ อีก เช่น การที่ลาวคุ้นเคยกับสถาบันกษัตริย์ของตนและมาก่อน และการที่ไทย-ลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้าน มีพรมแดนติดกัน พระองค์จึงสามารถเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนได้บ่อยครั้งอย่างสะดวกรวดเร็ว ยิ่งกว่านั้นชาวลาวก็รับชมรับฟังสื่อโทรทัศน์และวิทยุจากไทยเป็นประจำ จึงคุ้นเคยกับพระองค์ และรับทราบถึงพระเกียรติคุณอยู่เสมอ ฯลฯ ทั้งหลายเหล่านี้ จึงทำให้พระมหากษัตริย์ของไทยสามารถเข้าถึงวิถีชีวิตจิตใจของชาวลาว โดยเฉพาะกับราษฎร โดยทั่วไปได้อย่างที่ไม่มีชนชาติอื่นใดเสมอเหมือน

ด้วยความใกล้ชิดคุ้นเคยที่สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีต่อชาวลาวนี้เอง จึงทำให้พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยที่มีกับสปป.ลาวกว้างขวาง ไม่จำกัดอยู่เฉพาะเพียงการเจริญสัมพันธไมตรีในรูปของพิธีการทางการทูต หรือเฉพาะในระดับของผู้นำรัฐเท่านั้น แต่พระราชกรณียกิจของพระองค์ได้ครอบคลุมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์กับราษฎรชาวลาวโดยทั่วไป ตลอดจนด้านการศึกษา วัฒนธรรมที่สปป.ลาวให้ความสำคัญด้วย และพระราชกรณียกิจทั้งหลายเหล่านี้ ก็ได้กลายมาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยแก้ไขอุปสรรคบนทอนการพัฒนาความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่มีอยู่ คือ ความไม่ไว้วางใจที่สปป.ลาวมีต่อไทย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสปป.ลาวไม่ไว้วางใจไทยในหลายประเด็น เช่น ภาพลักษณ์ทางการต่างประเทศของไทยที่ประเทศเพื่อนบ้านเห็นว่า ไทยพยายามแทรกแซงกิจการภายในประเทศเพื่อนบ้าน และการที่สปป.ลาวมองว่า ไทยขาดความจริงใจในการช่วยแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาลตามแนวชายแดน รวมทั้ง มองว่าไทยยังพยายามครอบงำเศรษฐกิจของสปป.ลาว ประกอบกับมีนักธุรกิจไทยบางส่วนไม่ซื่อสัตย์ มุ่งกอบโกยแต่ผลประโยชน์จากลาว เป็นต้น แต่ในทางตรงข้าม สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกลับเป็นที่รักใคร่ชื่นชมของสปป.ลาว เพราะพระราชกรณียกิจของพระองค์ ได้แสดงออกถึงความจริงใจและไว้วางใจที่ไทยมีต่อสปป.ลาว พร้อมทั้งทรงเป็นผู้ชักนำให้หน่วยงานราชการของไทยเข้ามาร่วมมือกับสปป.ลาวเพิ่มขึ้น ตลอดจนได้พระราชทานความช่วยเหลือบรรเทาปัญหาเดือดร้อนที่สปป.ลาวประสบอยู่ด้วยเจตนาบริสุทธิ์ที่มีมิตรประเทศพึงมีแก่กัน ทั้งนี้ สามารถสรุปคุณลักษณะของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้หลายประการ คือ

ในระหว่างต้นทศวรรษที่ ๒๕๓๐ ความสัมพันธ์ไทย-ลาวขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของผู้มีระดับสูงเท่านั้น แต่เมื่อสถาบันพระมหากษัตริย์เข้ามามีบทบาทแล้ว ได้ปรับปรุงความสัมพันธ์ไทย-ลาวให้กลายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติโดยรวม เพราะทรงเป็นตัวแทนของคนไทยทั้งหมด และถือเป็นหน้าที่ของคนไทยทั้งหมดที่จะดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท เสริมสร้างสัมพันธไมตรีกับสปป.ลาวให้ดำเนินสืบไป ความสัมพันธ์ไทย-ลาวจึงมั่นคงขึ้นอย่างมาก

ประการต่อมา การที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตัดสินใจเสด็จพระราชดำเนินสปป.ลาว ท่ามกลางกระแสความไม่ไว้วางใจที่ผู้นำระดับสูงของไทยมีต่อสปป.ลาวในขณะนั้น

พระองค์ได้ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้คนไทยปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อลาวเสียใหม่ โดยมองสปป.ลาวว่าเป็นเพื่อนบ้านที่ไว้ใจได้ แทนที่จะมองว่าเป็นภัยคุกคามทางการเมืองเหมือนในอดีต พร้อมกันนี้ พระองค์ยังทรงเป็นผู้สืบสานความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมไทย-ลาว ด้วยการเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งช่วยให้ทั้งสองชาติสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ต่อกัน โดยหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้งทางการเมืองที่แตกต่างกันได้ ยิ่งกว่านั้น พระราชจริยวัตรของพระองค์ยังแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้ชาวลาวได้รับทราบ และทรงช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมลาวให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่คนไทย รวมทั้งพระราชกุศลที่ทรงบำเพ็ญตามปูชียสถานต่างๆ ในสปป.ลาวก็ได้ช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของลาวด้วย

ขณะที่นักธุรกิจไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามุ่งเพียงกอบโกยผลประโยชน์จากสปป.ลาว แต่สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกลับทรงเป็นผู้ให้ที่สำคัญ ด้วยทรงมีพระมหากรุณาพระราชทานความช่วยเหลือให้แก่สปป.ลาวเสมอมา ซึ่งการพระราชทานความช่วยเหลือนั้นมีหลายระดับและโอกาส เช่น พระราชทานความช่วยเหลือ (แจกสิ่งของ) เมื่อการเสด็จพระราชดำเนินถึงสถานที่ๆ ทรงเยี่ยม, มีพระราชกระแสให้หน่วยงานราชการที่ตามเสด็จ ให้ความช่วยเหลือตามมาหลังจากที่ได้ทอดพระเนตรและรับฟังปัญหาเพิ่มเติมแล้ว และพระราชทานความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องในรูปของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ความช่วยเหลือที่พระราชทานเมื่อทรงเยี่ยมสถานที่ต่างๆ เช่น พระราชทานอุปกรณ์ทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ต่างๆ แก่โรงพยาบาลของสปป.ลาว ส่วนสถานศึกษาจำนวนมาก ก็ได้รับพระราชทานหนังสือ ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนพระราชทานข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ แก่ชาวลาวตามท้องถิ่นต่างๆ ที่มาเฝ้ารับเสด็จ นอกจากนี้ การเสด็จพระราชดำเนินไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวและจุดน่าสนใจต่างๆ ของสปป.ลาว ยังช่วยให้นักท่องเที่ยวชาวไทยรู้จักและเดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่เหล่านั้น นำรายได้เข้าสู่สปป.ลาวอีกทางหนึ่ง

สำหรับความช่วยเหลือที่องค์พระมหากษัตริย์ไทยพระราชทานให้สปป.ลาว ที่น่าสนใจและมีมูลค่ามาก คือ การพระราชทานความช่วยเหลือผ่านทางโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในสปป.ลาว ที่มีอยู่ ๒ โครงการ โครงการแรก คือ โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร หลัก ๒๒ หรือที่รู้จักกันในชื่อโครงการห้วยข้าว-ห้วยซอน ซึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งขึ้นตามที่ ๗ แห่ง นายโกสอน พมวิหาน อดีตประธานประเทศสปป.ลาวขอพระราชทานโครงการฯ นี้ ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย ๕ หมู่บ้าน คือ บ้านนายาง บ้านนาซอน บ้านห้วยข้าว บ้านน้ำเกียงเหนือ และบ้านน้ำเกียงใต้ ต่อมาได้ขยายเขตครอบคลุมหมู่บ้านรอบนอกอีก ๔ หมู่บ้าน โครงการฯ นี้ นอกจากจะช่วยให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ช่วยราษฎรในหมู่บ้านเป้าหมายดีขึ้นแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการของไทยกับสปป.ลาว ในด้านการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรต่างๆ ให้แก่กันด้วย

โครงการฯ ได้ดำเนินการในรูปแบบสถานีที่ทดลองและเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจทั่วไปแบบเบ็ดเสร็จ ครอบคลุมกิจกรรมทางการเกษตรต่างๆ อย่างครบถ้วน พร้อมกันนี้ ได้คัดเลือกเกษตรกรตัวแบบมารับการจัดสรรพื้นที่ทำกินเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยทางโครงการฯ ได้วางระบบชลประทาน และให้ความรู้ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ กับเงินทุน แล้วให้ครอบครัวตัวแบบเป็นแบบอย่าง ขยายผลให้เกษตรกรอื่นๆ ได้ศึกษาและดูงานต่อไป

ช่วงเวลาที่ผ่านมามีโครงการฯ ปรับปรุงสาธารณูปโภคของหมู่บ้านเป้าหมาย และสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เพื่อพัฒนาวิธีการทำการเกษตรของเกษตรกรในหลายๆ ด้าน ที่ใช้งบประมาณมากที่สุด คือ ด้านการชลประทาน ด้วยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยซอน ที่มีมูลค่ากว่า ๘๐ ล้านบาท พร้อมฝายช่วยขนตอนใต้และฝายนาซับ กับจุดสระน้ำประจำไร่นา และบ่อน้ำบาดาลให้เกษตรกรเป็นรายครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการเกษตรด้านต่างๆ ได้แก่ ปรับปรุงและรักษาสภาพดิน ทดลองส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวและพืชไร่พืชสวนด้วยพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพาะเห็ด เลี้ยงปศุสัตว์ เลี้ยงปลาในบ่อ ผลิตปุ๋ยหมัก ฯลฯ ทำให้สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรโดยรวมดีขึ้น โดยเฉพาะสามารถผลิตข้าวได้เพิ่มขึ้นมากอันเป็นผลจากการพัฒนาแหล่งน้ำ ส่วนผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ รายได้ที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีของเกษตรกร เพิ่มขึ้นถึง ๗ เท่า เมื่อคิดเป็นเงินบาท หรือ ๕๗ เท่า เมื่อคิดเป็นเงินกีบ

อีกโครงการหนึ่ง คือ โครงการส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนวัฒนธรรม หลัก ๖๗ หรือโครงการส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้า แขวงเวียงจันทน์ ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้เป็นทุนก่อตั้งโครงการช่วยเหลือแก่โรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าแห่งหนึ่ง ที่เด็กนักเรียนขาดแคลนที่พัก อาหารน้ำดื่มน้ำใช้ และการดูแลสุขภาพอนามัยที่เหมาะสม ในเบื้องต้นพระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเรือนนอน (อาคารสิรินธร) ขึ้น ต่อมาได้ก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมอีกหลายหลัง ประกอบด้วยอาคารนอน ๒ หลัง (สิรินธร ๒ และ ๓) อาคารเรียนสำหรับนักเรียนมัธยม ตลอดจนปรับปรุงโรงครัว ติดตั้งถังเก็บน้ำฝน และขุดลอกหนองบึงไว้ใช้กักเก็บน้ำเพื่อทำน้ำประปาแจกจ่ายตามท่อ

เพื่อแก้ไขภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน จำเป็นต้องให้โรงเรียนผลิตอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของนักเรียน โครงการฯ จึงส่งเสริมให้นักเรียนทำการเกษตรอย่างง่ายๆ เช่น ปลูกผัก เลี้ยงเป็ดไก่ และจับปลาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อเป็นอาหารของนักเรียนเอง ส่วนผลผลิตที่เหลือจะนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน ต่อมาจึงส่งเสริมให้นักเรียนปลูกไม้ผล เพาะเห็ด และเลี้ยงปลารวมทั้งจัดหาพันธุ์สุกรลูกผสม สัตว์ปีก พันธุ์ดีมาให้นักเรียนเลี้ยง โดยเฉพาะพันธุ์เป็ด นอกจากจะเลี้ยงในโรงเรียนแล้ว ชาวบ้านบริเวณรอบโรงเรียนยังนำไปเพาะเลี้ยงจนเป็นที่นิยมกันทั่วไป ส่วนในด้านสาธารณสุข โครงการฯ ก็จัดให้บริการตรวจโรค รักษาพยาบาล ผสมเกลือไอโอดีนในน้ำดื่มเพื่อป้องกันโรคคอพอก ถ่ายพยาธิ ฉีดวัคซีนให้นักเรียน ตลอดจนสนับสนุนยาและเวชภัณฑ์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ ส่วนพระองค์ ซื้อสิ่งของจำเป็นต่างๆ พระราชทานแก่โรงเรียนเพิ่มเติม เช่น ตำราเรียน หนังสือคู่มือ การสอน ยารักษาโรค เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย เสื้อผ้า ฯลฯ และมีพระราชดำริให้จัดการฝึกสอนวิชาชีพ หัตถกรรม การตัดเย็บเสื้อผ้า การประกอบอาหาร และการทำดอกไม้ประดิษฐ์ ซึ่งได้รับความสนใจจาก นักเรียนและประชาชนทั่วไปเข้าอบรมกันเป็นอันมาก

นับแต่อดีตจนปัจจุบัน สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยนอกจากที่ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ปวงชนชาวไทยแล้ว ยังทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับนานาอารยประเทศตลอดมา และระยะเวลากว่าหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา ก็ทรงมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ของไทย กับสปป.ลาว เพื่อนบ้านที่ครั้งหนึ่งเคยขัดแย้งกันทางอุดมการณ์ทางการเมือง ให้กลับกลายมาเป็นมิตรที่ สนิมสนม ซึ่งสำหรับความสัมพันธ์ไทย-ลาวนั้น มีความหมายเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะไทย-ลาวนับได้ว่าเป็นพี่น้องกัน ยากยิ่งนักที่จะมีชนชาติอื่นใดในโลกมีความใกล้ชิดและลักษณะต่างๆ คล้ายคลึงกันเช่นนี้ สปป.ลาวจึงเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญ และสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นขึ้นได้ถึง ที่สุด แต่ด้วยเหตุปัจจัยที่ยังไม่ไว้วางใจกันอยู่บางประการ กลับทำให้ความสัมพันธ์บางครั้งต้องสั้นคลอน ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประชาชนไทยจึงควรหันมาเปิดใจ ทำความเข้าใจกับสปป.ลาวอย่างจริงจัง และดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทขององค์พระมหากษัตริย์ ที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานาประการ เพื่อผูกพันไทย-ลาวเข้าด้วยกัน ให้ทั้งสองชาติสามารถก้าวผ่านความกลางแกลงใจที่มี จนสามารถอยู่ ร่วมกันได้โดยปกติสุข และพัฒนาความสัมพันธ์ที่มีให้เจริญรุดหน้ายิ่งขึ้น สืบไป